

Vårt Dnr: E-20161201-1

Vår ref: Inger Svedmyr

Skolverket, Stockholm

Er referens:

digitalkompetens@skolverket.se

Yttrande över remissen: Förslag till ändringar i Läroplan för förskolan Lpfö 98 ("barns digitala kompetens i förskolan")

1 Sammanfattning

Sverige bör följa Frankrikes exempel att använda försiktighetsprincipen och förbjuda wifi i förskolan på grund av hälsorisker med strålningen från utrustningen.

Om datorer överhuvudtaget ska användas i förskolan, ska de förses med fast internetuppkoppling för att inte utsätta barnen för onödigt mikrovågsbestrålning.

Att göra förskolan tillgänglig är enligt konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning en skyldighet för konventionsstater enligt:

Artikel 7 Barn med funktionsnedsättning

Enligt punkt 1 ska konventionsstaterna vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att barn med funktionsnedsättning fullt åtnjuter alla mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på samma villkor som andra barn.

Punkt 2 föreskriver att i alla åtgärder som rör barn med funktionsnedsättning ska barnets bästa komma i främsta rummet.

Artikel 9 Tillgänglighet

[Om tillgänglighet till såväl fysisk miljö som tjänster för personer med funktionsnedsättning].

2 Bakgrund

Elöverkänsligas Riksförbund är en handikapporganisation som organiserar personer med funktionsnedsättningen elöverkänslighet.

Förbundet är medlem i Handikappförbunden som organiserar 39 handikappförbund.

Förbundet har för närvarande c:a tre tusen medlemmar.

Enligt Miljöhälsorapporten 2009 från Socialstyrelsen är 3,2 % av den vuxna befolkningen elöverkänsliga. Det motsvarar över 300 000 personer. Cirka 0,4 % är svårt drabbade. Elöverkänslighet är en erkänd funktionsnedsättning och elöverkänsliga omfattas av "Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken" antagen av riksdagen den 11 maj år 2000.

I FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som EU har antagit och Sverige ratificerat är det "universellt utformade samhället" en central utgångspunkt.

De kraftiga utbyggnaden av trådlös teknik de senaste 20 åren har medfört en mycket försämrad tillgänglighet i hela samhället för elöverkänsliga. Detta har skett trots att allt fler varningssignaler kommer från olika håll, såsom resolutioner och deklARATIONER från internationella organ (se nedan), i form av forskningsrapporter och inte minst, de drabbades

Elöverkänsligas Riksförbund _____ Medlem i Handikappförbunden

Post- och Besöksadress	Telefon	Fax	E-post	Org.nr.	Plusgiro	Bankgiro
Blåsutvägen 53 121 36 JOHANNESHOV	08-712 90 65	08-712 89 48	info@eloverkanslig.org	812400-9484	67 84 45-8	788-2970

Stockholm

dokumenterade erfarenheter. Resolution 1815 (2011)¹ från Europarådet uppmanar medlemsländerna bland annat att:

8.1.4. ägna särskild uppmärksamhet åt elöverkänsliga människor som lider av ett syndrom som medför överkänslighet mot elektromagnetiska fält och införa särskilda åtgärder för att skydda dem, inklusive att inrätta strålningsfria zoner som inte täcks av trådlösa nätverk;
Fler angelägna råd återfinns i den kompletta resolutionstexten (svensk översättning bifogas).

Den 31 maj 2011 tillkännagav WHO:s cancerforskningsorgan IARC att de beslutat att klassificera radiofrekventa elektromagnetiska fält, som de långt tidigare gjort med lågfrekventa magnetfält, såsom ”Class 2B carcinogen”, det vill säga som möjligen cancerframkallande, i samma grupp som DDT och bly².

Den 11 maj 2015 lämnade 190 forskare från 39 länder in en uppmaning till FN, FN: s medlemsstater och Världshälsoorganisationen (WHO) där man begär att de [FN] antar mer skyddande riktlinjer för exponering för elektromagnetiska fält (EMF) och trådlös teknik, med hänsyn till allt starkare bevis för risker.

Forskarna bakom "International EMF Scientist Appeal"³, uppmanar generalsekreteraren och FN-anslutna organ att främja förebyggande åtgärder för att begränsa EMF-exponeringar och att utbilda allmänheten om hälsoriskerna, i synnerhet för barn och gravida kvinnor.

3 Våra synpunkter på remissen

Sida Underlag/referens med *kursiv* stil, våra kommentarer med rak stil

---

Sid 1 **Grundläggande värden** (andra stycket)

[...]Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen samt solidaritet med svaga och utsatta är värden som förskolan ska hålla levande i arbetet med barnen.

- Elöverkänsliga barn måste kunna vistas i förskolan. Det är endast möjligt om man tillåts visa ”solidaritet med svaga och utsatta” och medger att trådlös utrustning (”surfplattor”) inte är tvingande, utan tvärtom, bör undvikas.

- Elöverkänsliga föräldrar måste kunna vistas i förskolan för att hämta och lämna sina barn och delta i olika aktiviteter.

Sid 2 **Förskolans uppdrag** (näst sista stycket)

[...]Med ett temainriktat arbets sätt och i en rik lärandemiljö, där digitala verktyg och medier är viktiga inslag...

Det är viktigt att skrivningen inte är tvingande – den utestänger annars barn med funktionsnedsättningen elöverkänslighet.

---

1 Resolution 1815 (2011) länk till originaltext på engelska:

<http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=17994&lang=en>

2 Meddelande om IARC:s (International Agency for Research on Cancer) klassificering av radiofrekventa fält inklusive de som kommer ifrån moderna kommunikationsutrustning och mobiltelefoner som möjligen cancerframkallande, länk till IARC:s meddelande: http://www.iarc.fr/en/media-centre/pr/2011/pdfs/pr208_E.pdf

3 Länk till pressmeddelandet:

https://emfscientist.org/images/docs/EMF_Scientist_Press_Release_5-1-2015.pdf

Sida Underlag/referens med *kursiv* stil, våra kommentarer med rak stil

---

Sid 3 [...] *Barnen ska ges möjligheter att använda digitala verktyg och medier i såväl skapande processer som i tillämpning.*

Förskolan ska bidra till att barnen utvecklar förståelse för hur digitaliseringen påverkar individen och samhällets utveckling. Barnen ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att använda digital teknik. De ska även ges möjlighet att utveckla ett ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se konsekvenser av sitt handlande. Förskolan ska därigenom ge barnen förutsättningar att utveckla digital kompetens.

Förskolan ska lägga stor vikt vid miljö- och naturvårdsfrågor. [...]

Skrivningarna här får inte heller vara tvingande – de motverkar då en verklig kompetens, dvs att även inse riskerna för hälsan med ”digitalisering” och utestänger barn med funktionsnedsättningen elöverkänslighet.

En mycket rimlig fråga är även: - Finns det inte många andra mycket viktigare frågor än ”Digital kompetens” - för barn som ännu inte kan läsa?

Att förstå både för- och nackdelar med ny teknik är en del av miljöarbetet!

Sid 4 **2. Mål och riktlinjer**

2.1 NORMER OCH VÄRDEN

Den ökande digitaliseringen medför möjligheter och risker som ska uppmärksammas i förskolans arbete med normer och värden.

Instämmer verkligen med den senare delen – och i riskerna måste man ta med hälsoriskerna.

Sid 5 **2.2 UTVECKLING OCH LÄRANDE**

- *utvecklar sin förmåga att urskilja teknik i vardagen och utforska hur enkel teknik fungerar i såväl digitala som andra vardagliga sammanhang, och*

- *utvecklar sin förmåga att använda digitala verktyg och medier för skapande, kommunikation, utveckling och lärande.*

Även här är det viktigt att skrivningarna inte blir tvingande för att inte utestänga elöverkänsliga.

Sid 6 **Riktlinjer**

Förskollärare ska ansvara för

[...]

– *stimuleras och utmanas i att använda digitala verktyg på ett sätt som främjar deras utveckling och lärande,*

Ovanstående, att man främjar utveckling och lärande med tekniska prylar är ingen självklar sanning (även om starka ekonomiska intressen vill att vi ska tro det).

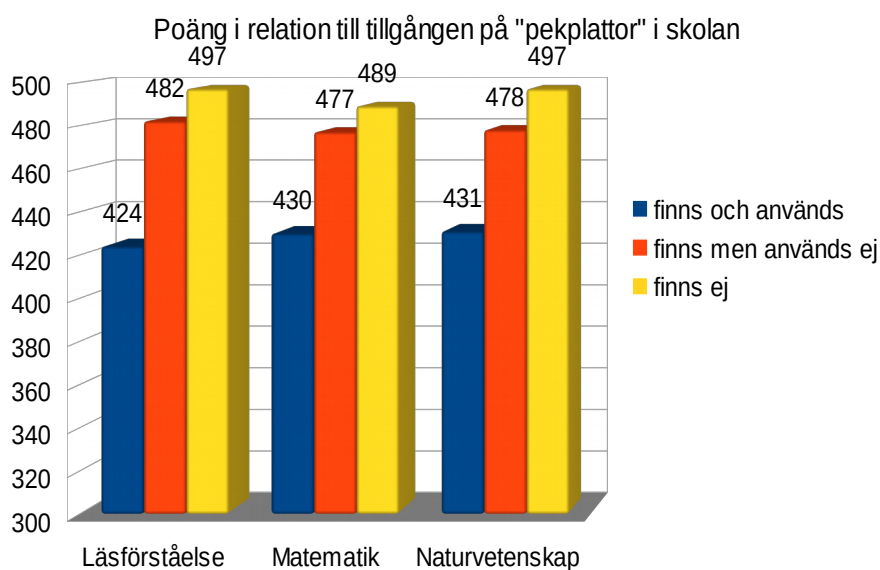

Sida Underlag/referens med *kursiv* stil, våra kommentarer med rak stil

Jämför vad grunddata i den PISA-rapport som publicerades 2013 (PISA 2012) visar:

- Införandet av digital teknik i skolan försämrade kraftigt elevernas resultat. Bland annat så framgår det att elever som använt läsplattor i undervisningen i genomsnitt fick ca 70 poäng mindre i alla de tre ämnen som ingick (läsförståelse, matematik och naturkunskap) än de elever som inte haft tillgång till läsplattor!

PISA 2012 Sverige, resultat i läsförståelse, matematik och naturvetenskap

Källa: PISA 2012

Sid 6 **2.3 BARNNS INFLYTANDE**

Även de elöverkännliga barnen måste tillerkännas inflytande över miljön i förskolan.

Sid 9 **2.7 FÖRSKOLECHEFENS ANSVAR [...]**

- *verksamheten utformas så att barnen får tillgång till en rik lärandemiljö, med såväl digitala som andra lärverktyg, för utveckling och lärande,*
- *verksamheten utformas så att barn får det särskilda stöd och den hjälp och de utmaningar de behöver,*

Vi behöver en verksamhet enligt ovan, men som **inte** genom tvingande digitalisering utestänger barn och föräldrar med funktionsnedsättningen elöverkännlighet.

För Elöverkännligas Riksförbund:

Inger Svedmyr, sakkunnig och Per Segerbäck, sakkunnig

Bilaga: Resolution 1815 (2011) från Europarådet i svensk översättning (PDF)